

HADTÖRTÉNELMI APRÓSÁGOK.

OMKOVICS HUSZÁRKÁPLÁR FURFANGJAI. A mint 1813-ban megizente a háborút Ausztria-Magyarország Napoleonnak, a Csehországban összpontosított seregtestekből Mensdorff-Pouilly huszárezredes parancsnoksága alatt különböző huszárezredek századaiból és néhány kozák szotnyából alakított különítményt küldöttek ki a hadsereg baloldalába, egyrészt a biztosítás végett, másrészt pedig, hogy nyugtalanítsák Napoleon összeköttetési vonalain hátrahagyott őrségeket és csapatokat. Ezen különítményhez tartozott a 3. huszárezred egyik osztálya is.

Augusztus 28-án Borne alatt állott a különítmény, de még nem tudta, hogy Napoleon Drezdánál viaszorította Csehországba a szövetségeseket. Minthogy Mensdorff ezredes fontos híreket szerzett a francziákról, *Domkovics József 3. huszárezredbeli káplárt* táviratokkal, levelekkel stb. egy postakocsin Nosséba küldötte Schwarzenberghez. Mivel a szövetségesek az Érczhegységen át Csehországba visszahúzódtak, Domkovics nem találhatta meg Schwarzenberget, ellenben balszerencséjére a francziák előőrsei közé keveredett. A mint az őrszemek megállították és igazolásra szólították fel, Domkovics nem vesztette el lélekjelenlétét, hanem szász huszárnak adta ki magát, mivel tudta, hogy a szászok szövetségesei Napoleonnak. A franczia katonák nem ismerték a szász huszárok egyenruházatát s így gyanutlanul és bántódás nélkül tovább bocsájtották káplárunkat. Az előőrsök vonalán belől és az őrszemek látókörén kívül Domkovics szemügyre vette a franczia csapatok felállítását és erejét, majd pedig visszaküldötte a postakocsit azzal, hogy várja meg őt az ellenséges előőrsök vonalán túl. A szolgálatukat hanyagul végző francziák nem vették észre, hogy tizedesünk átsurran vonalukon és kocsira kapott.

Szeptember 20-án a különítmény Geilsheimről Zeitzra menetelt, a hol egyesült a Thielemann orosz tábornok vezette portyázó haddal.

Weissenfels közelében az elővédet vezető *Burkhardt báró kapitány* észrevette, hogy az úton egy ellenséges őrség áll, a mely ha észreveszi, riadalmat támaszthat. Ennélfogva *Domkovicsot* bízta meg azzal, hogy észrevétlenül kerítse be és csipje el az ellenséges őrséget. *Domkovics* néhány huszárral észrevétlenül közelébe jutott a francziáknak s a míg embereit lesbe állította, addig ő maga neki lovagolt a francziáknak! A semmi rosszat sem sejtő ellenséges dragonyosok neki vágattak *Domkovicsnak*, a ki azonban hirtelen megfordult és lesbe állított embereinek kelepcejébe csalta őket. Az egész ellenséges őrség fogságba jutott a nélkül, hogy riasztó lövést, vagy pedig hirnököt küldhetett volna közelben álló övéihez.

Kitünt e káplár még *Weissenfels* megrohanásában is, a hol vakmerően vezette a reá bízott huszárokat. Ide iktatom ezt a megrohanást is, mivel ez egyike az ezen hadjáratban véghezvitt legszebb huszáreselekményeknek. A *Burkhardt kapitány* vezette elővéd *Weissenfels* városa alatt megtudta, hogy egy 3 tisztből és 140 emberből álló ellenséges különítmény tartja megszállva a várost. Éjjel a város kapujához lopódzott a különítmény, megvesztegette a kapuórt és a francia parancsnok lakása elé vezettette magát. A míg 20 huszár a városba szerteszét lovagolva, pisztolylövésekkel megfélemlítette a lakoságot és a francia katonákat, addig *Burkhardt* behatolt a parancsnok lakásába és ezt elfogta. Erre az egész helyőrség megadta magát a csak 25 magyar huszárból alakított kiesiny csapatnak!

A cs. és kir. 2. számú magyar gyalogezred az 1813. évi drezdai csatában. Az 1813. évi drezdai csata első napján a cs. és k. 2. magyar gyalogezred (hadkiegészítő kerületének székhelye: Brassó) altisztjeinek néhány szép példáját adta annak, hogy miként kell öntevékeny cselekvéssel, a személyes vitézség és állhatatosság példájával magukkal ragadni alárendeltjeiket, vagy legalább is kitartásra bírni ezeket addig, míg az ellenség legyőzésére minden megtörtént, a mire ember képes.

Tudjuk, hogy Ausztria-Magyarország 1813 augusztusában a Napoleon ellen hadakozó Porosz- és Oroszország mellé szegődött szövetségesül. 22-én lépték át az osztrák-magyar seregtettek¹⁾ Csehország határát és 26-án délben már Drezda alatt állottak, hogy megtámadják Napoleonnak Drezda védelmezésére visszahagyott seregtetését.

A sebtében felépített sánczokkal megerősített város ellen a szövetséges osztrák-magyar, porosz és orosz csapatok több oszlopban támadtak. A *Bianchi* altábornagy hadosztályába beosztott 2. magyar gyalogezrednek feladata volt, Plauen falun át Löbda község felé elő-

nyomulni a Weisseritz patak jobb partján és hatalmába keríteni úgy az itt telepített majorokat, mint megrohanni a város szélén épített sánczokat.

A támadás délután négy órakor indult meg. A 2. gyalogezred 1. zászlóaljának balszárnya csatárlánczba oszlott; a jobb szárny megszállotta a Plauen körüli udvarokat, míg a 2. zászlóalj oszlopban, mint tartalék, a tükörgyár mögött állott fel.

Az 1. zászlóalj balszárnyát az ellenséges csatárok oly sűrűn lődözték, hogy ez nagy veszteségeket szenvedett. *Turtsck* 5. századbeli tizedes arra vállalkozott, hogy 25 emberével kiveri a francziákat abból a házból, a melyből a legélénkebben tüzeltek a zászlóaljra. A merész káplár, bár nyolcz embere hamarosan összeesett, rohamot intézett a házra. Ő maga hatalmas puskaütésekkel betörte a ház ajtaját s noha a francziák szuronytszegezeten eléje állottak, szétütött közöttük. A vitéz tizedes, noha három szúrás érte, embereivel oly keményen tartotta magát, hogy a francziák végre is megadták magukat, minthogy más menekülés nem volt számukra.

Időközben a 2. gyalogezred más csapatbeli katonáinkkal a freibergeri kapuig nyomult. Itt azonban nagyobb erőre bukkant, minek következtében visszaözönlött egészen a weissenwitzi hídig. A kavardásban halálát lelte *Bellen* báró 2. gyalogezredbeli főhadnagy, kit egy ágyúgolyó terített le. Ekkor *Melchior* 12. századbeli őrmester ugrott a katonák élére s addig tartotta velök a hidat, míg a 2. zászlóalj beérkezett és visszaverte az ellenséges támadásokat.

Már alkonyodott, mikor Napoleon gárdáival Drezda alá ért szorongatott hadtestének támogatására. Legott támadásra indultak az egész vonalon a legjobb francia zászlóaljak. A «Vive l'empereur!» csatakiáltással előretörő ellenséges seregtestek mindenütt megállították a szövetségesek csapattesteit. Bianchi magyar ezredei is csak nagy nehezen tarthatták magukat a Plauen körüli faudvarokban. De *Pallaghy*, *Wojtsek* és *Dubsky* századosok hősileg védekeztek századaikkal és megtörött a francia gárdisták rohama a magyar gyalogság kitartásán. *Dubsky* báró százados századával ellentámadást intézett és kiverte a francziákat állásaikból, a mi közben azonban halálosan megsebesült és összeesett. A súlyosan sebesültet *Frölich Ferencz* őrmester vitte hátra nyolcz katonájával. Ez a vitéz altiszt valósággal dúlt-fúlt a francziák között s bár hat helyen meg is sebesítették, addig verekedett, a míg a segítségére siető *Podharacscky* őrmester az eszméletét veszített századost biztos helyre nem vitte. Ebben az elkeseredett harcban résztvett még *Wojtsek* százados százada is. Ez ugyanis

oldalába tört a francziáknak s a mikor Wojtsek is halálra sebesülten összeesett, *Jellsitz őrmester* vezette tovább a századot. Ez a kis csapat is oly elszántan rohanta meg Napoleon harczedzett gárdistáit, hogy ezek kitakarodtak a majorból.

Ezzel véget ért a drezdai csata első napja, a melyben a 2. gyalogezred vesztesége 47 halottra és 296 sebesültre rúgott.

Az itt-ott már elcsüggedt csapatokba lelkesedést öntött altisztek közül *Turtsek káplárt az arany vitézségi éremmel* tüntették ki, míg *Frölich, Podharacsky és Jellsitz őrmesterek az ezüst érmet kapták.*¹
—ch.

¹ Geschichte des k. u. k. Infanterie-Regiments No. 2. Wien, 1805. 346—349. l.

Osztrák dragonyosok 1812-ben.